

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden December' 23-dik napján, 1817 - dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Hogy mitsoda indulattal viseltetik az Angliai Kormányozószerk, a' Spanyol ország és ennek Amerikában lévő birtokai közt folyó háború eránt, azt legvilágosabbban által lehet abból a' Proklamatióbol látni, melly a' Király neve alatt közönségessé tétetett, melly e' következendő foglalatu: „Értésünkre esvén, hogy abban a' háboruban, mellyet a' Spanyol Király ö Felsége Déli Amerikában, külömbözö Tartományai, vagy ezeknek tsak egyes részei ellen folytat, némelly alattvalóink minden engedelem nélkül részt vesznek, úgy hogy az Amerikaiaknál mind szárazon mind vizen való katonai szolgálatot, és más egyéb hivatalokat vállalnak azoknak kezeikből, kik magok is tsak erőszak által birnak ezen hatalommal; azomban ez a' tselekedet tulajdon Koronánknak, és minden alatta lévő Tartományoknak boldogságát is kotzkáztatván: ezt mátol fogva világosan megtiltjuk. Más részről pedig abban sem egyezünk meg, hogy valamelly alattvalónk a' Spanyol Király ö Felségének szározi vagy tengeri hadiseregénél katonáskodjon, vagy e' végre hajóra üljön, kivévén mindazonáltal azokat, a' kik mostanság már engedelműnkkel itt szolgálnak, kik a' Spanyol szolgálathban mind addig megmaradhatnak, míg tsak Spanyol Amerikába nem rendeltetnek. A' külömben tselekvök legfőbb kedvetlenségünket el nem kerülhetik, és konfiskálási, pénzfizetési, vagy

más törvényes büntetések alá vettetnek. Költ Brightonban November' 27 - dikén.“

A' Masinakkal való élés hol van nagyobb divatjában mint Angliában? és még is nem régiben egy oda való irás így akarta neveltségessé tenni az Amerikaiakat ugyan azért: Amerikában a' gőzmasinákat annyira tökéletesítették, és olly sokféle dolgokra fordították már, hogy itt a' borotválkozásra sem kell többé borbély, hanem gőzmasina. A' borotvát maga köszörüli ez a' masina, azután az embernek fejét két gyűrük közé szorítván, ollyszépen megborotválja, hogy akármely borbély sem külömben. A' szappant maga haboztatja meg, és hogy annál frissebben menjen a' munka, rokkás van egyszerre mozgásban. Ezen úgy nevezett *Steam-Rasors* eszközöknek feltalálója privilegiumot nyert terjesztésekre. A' Borbélyok panaszt tettek ellene, de semmire sem mentek. Maholnap, úgy mond az Iró, mindent masinakkal tsinálunk.

* * *

Londonban egy fiatal hajóslegény a' Tanáts házhoz menvén kérte a' Polgármestert, hogy parantsólja meg bizonyos könyörületlen szívü embereknek, hogy neki adják ki az an nya' se jét. — Hogy hogy híjam, felel a' Polgármester, hát a' te anyád' fejét elválasztották a' testétől? — Igen is, Mylord, a' fejét a' nyakáról elvágván, azt megtartották, azt mondván, hogy testének több részét ha tettik elvi-

*)

hetem. — Egy Senátor felszóllalván azt mondotta, hogy ezen dolognak bizonyosan, a' Sz. Tamás nevű ispotályban kellett történni. — Igen is Uram, így felelt a' fijú, abban a' házban laknak azon mészárosok, kiket az újságkivánás arra indított, hogy az anyám' fejét elvágják, minthogy fogfájásban halt-meg, — Ekkor ismét felszóllalván az előbbeni Senátor érthetőleg megmagyarázta a' dolgot, tudniillik, hogy az aszszony fogának kivonattatása nem jól esvén abból fene következett, melly ötet megölvén, a' nevezett Ispotálybéli seborvosok engedelmet nyertek, hogy a' történet' különösségére nézve anatomizálhassák. — Ez, uram, mind így van, és én midőn hallottam, hogy ez a' dolog valami hasznot tehet, én ezt telyességgel nem ellenzettem: de nékem nem mondták-meg előre, hogy az anyám' fejét nékem nem fogják vissza adni, és én ezen kívánságom mellől el nem állok, nékem az anyám' fejét a' testéhez kell foglalnom." — A' Polgármester kérdőre vonatta a' seborvosokat, 's végre kijött, hogy ők a' holt testet a' férjétől tíz forintot vették volt meg. A' dologból per lett, és törvényes széknek kell meghatározni, hogy igazságos-é a' vásár? A' fő Orvos is meghívattatott.

Londonban nem kis félelmet okoz egy időtől fogva a' ragadó hideglelésnek elhatalmasodása. Fontos tanácskozások tartatnak a' veszedelem' terjedésének megátoltatása eránt. Az utólsó hat hónapoknak lefolyta alatt 343 embert ölt ez a' veszedelmes betegség, 's alkalmatosságot szolgáltatott arra, hogy az Orvosi Krónika felhánytattassék, melyből kitettzenek annak rettenetes következásei. Tudniillik, 1594-ben a' lakosoknak egy negyedrészre 1625-ben 55,470, az 1668-dik esztendőben pedig több mint 68,000 emberek lettek annak áldozatjává. A' mostani veszedelem okának a' sok éhséget 's az eléhezett számtalan familiáknak holmi

motskos helyeken tsaknem egymás hátán való lakását tartják lenni. Az Orvosok' gyűlésében ki égygyet ki mást javasolt a' veszedelemnek meggátlására, mellyek között a' Hawlett tanátslása állott-meg, a' melly ennyiben határozódik, hogy jó leszen Londonnak külömbkülömb részeiben oly ispotályokat felállítani, a' mellyekben ezen betegek minden más betegektől elválva lehessenek. Doktor Thornton azt jegyzette-meg, hogy ő ezen nyavalyát sok esetekben haszonnal gyógyította serseprővel és Porter-serrel (sörrel). Ugyan ezen esetekben nagyon hasznosnak taláztatott, füstölőnek, 's peuny só 's éppen annyi Vitriolum; hasonlóképpen valami kevés bűdös-kő sóval egygyütt. — Ily füstölővel már Katalin Császárné is próbát tétetett volt, kinck parantolatjára 18 így megfüstölt bűnösök egy oly fogházba tsukattattak, melyben több efféle nyavalyában már vagy meghalt vagy haldokló emberek voltak.

Azon Nottinghami és Manchesteri bűnösök között, a' kik Derby városában halálra ítéltettek, 's a' kik között három már valósággal meg is ölték, 's nek büntetését holtig, 3-mét tizenégy; 6-tét pedig még kevesebb esztendőig tartó elszállítatásra változtatatta által a' Régens Printz. Ezek tehát mind az ötödik világot fogják népesíteni Uj-Hollandia vagy Neustüdvaes szigetén.

Frantzia Ország.

December 7-dik napján fényes udvarlás lévén a' Királynál, egyéb jelenlévő nagy urak között Lefebvre, Victor; Macdonald, Oudinot, Suchet (Thuserai Hertzeg), Marmont, Gouvion, St. Cyr, Jourdan, és Viómenil-nevű, Császári időbéli Marschállokat is megjegyzik.

Jó idővel ennekötte irtuk volt valami Fuedes nevű Rhodezi polgárról, hogy ötet egy estve Bankal nevű kortsmárosnak házához bekapták, egy asztalra felfektették, vérit vették, 's a'

dolog kitudólván néhány bünösöket, többek közt egy Bastide nevűt halálra ítélték, de az ítéletet azután kaszálták, oly határozással hogy más ítélőszék' elejébe adattassék a' per 's a' többi. Ugyan-
 taks ezen perben fordúlt elő egy Madám Manson nevű tsudálatos aszszonyem-
 ber is eleinten tsak mint bizonyság, de a' ki magát efféle beszédje által: *hogy az ő szájából igasság nem jöhet ki,* oly gyanussá tette, hogy már most ő el-
 lene is, mint a' többek ellen úgy fogják folytatni a' pert. A' bünösök azolta mind Rhodézben ültek, de nem soká által fog-
 ják őket Felső Langvedotziának Albany városába vinni, az ott lévő ítélőszék' elejébe. A' per' elintéztetésének magkivár-
 tató előkikérdeztetések azonközben már több hetektől fogva folynak Rhodéz-
 ben, és sokféle különösségek fordulnak bennük elő. Egy író, a' ki el meri mon-
 dani, hogy ő tsupa igazat ír, minthogy mindent a' mit ír, vagy tulajdon szemel-
 vel látott vagy fülcivel hallott, így ír a' nevezett városból Dec. 3-dik napján: — „Bastide, úgy mond, a' maga Kolosusi nagyságáért 's férjfiui alkatásáért már régen *Brevnusnak* nevezetett. De nem hiszem, hogy a' Gallusok' ezen vezérének nevét soha jobban megérdemlet-
 te volna, mint most. Hoszszú fekete szak-
 kalla, két nagy szemel, piros ábrázatja, oly tekintetet adnak néki, hogy lefestésé-
 vel akármelyik festünk sem vesztené el az időt. A' mi Madám Manson t' illeti, ezt nevezetessé fogja elhen a' perben ez az új környülállás tenni, hogy egyszerre el kezdett de ákul beszélni, pedig ő ezt soha se' tanulta. A' kérdeztetések köz-
 ben sokszor beszél magában: *tarpe est mentiri — non intelligo* 's több effé-
 lék. — Ha a' Bankal is leányának szor-
 vát, de a' ki még tsak 10 esztendő, el-
 bihetjük, ez azt beszéli, hogy az ő at-
 tyánál (kortmáros Bankálnál) azon na-
 pon uszonnyázás lévén azon Fuedes

is jelen volt, 's az uszonnyázásnak végső felé példabeszédformalog megjelentették néki, hogy készüljön, mert nem soká meg fog halni, de ő azt tsak tréfálkodás-
 nak tarván, ki-ment onnét haza felé: hanem a' vendégek közzül némelyek után-
 mentek, megfogták, 's visszazahur-
 tzolván a' konyhába vitték, 's azután el-
 követték azon gyilkosságot, mellyet már más alkalmatossággal megirtunk. — Mi-
 dőn a' több bizonyságok közzül némelyek azt erőssítették volna, hogy Madám Man-
 son jelen lett volna ezen gyilkosságon, 's a' Fiskális megszollította volna ezt a' gonosz aszszonyt, hogy már ennyi bi-
 zonyságra tsak valljon valamit, ő ekkép-
 pen felelt hevesen: Nem igaz, egy szó se' igaz a' mit ezek felölle mondanak; ezek az ő beszédjéből, mellyet tölle hal-
 lottak, egészszen ellenkező hamis követ-
 kezéseket hoztak ki — *de ő ennekutánna többé semmi olyan emberek előtt meg nem nyitja a' száját, kiről tudni nem fogja, hogy a' Coudilae' Logyikáját fundamentumosan nem tanulta.* — Egyéberánt úgy látszik, hogy egész principiuma ezen gonosz aszszony' megaviseletének abban áll minden kikér-
 deztetésben, hogy a' kérdezősködő Bi-
 ráknak mind újabb meg újabb remé-
 get nyújt azeránt, hogy fontos vallásté-
 teleket fog tenni, 's azonban mikor a' valósággra kerül a' dolog, vagy semmit sem vagy ugyan keveset lehet belölle ki-
 venni, mint ha tsak álmából felébredve beszélene. Nem régen ekképpen szol-
 lott: — „Minden más ítélőszék előtt tit-
 kolódás nélkül fog beszélni, tsak a' Rhodézi előtt nem; az Albany városá-
 béli ítélőszék előtt fognak ám a' nagy igasságok világgosságra jöni. Ezen vzros-
 nak törvénytévő szálája egy tsupa Josaphát völgyévé fog változni; ott a' halottak felelevenülni 's az élethenlévők megítéltetni fognak.“ — (Ez a' gonosz személy még tsak egy közép idejű, nem

rút, nem is alacsony házból való, hanem egy kútsapongó 's férjét is elhagyott aszszonyság). — Majd fognak ezen perről 's nevezetesen ezen Madámról eleget írni Alby városából. — Mint írják, a' hamis Dauphin ellen való per is nem soká el fog kezdődni Rouenben.

* * *

Straszburchban mostanában egy igen borzasztó pernek lett vége. Egy szegény *Daubensandí* napszámos még a' múltt Juliusban nagyobbatska fiával elindul onnan hazólrol a' Rénuson innen lévő földre koldulni. Feleségét még két kis gyermekeivel együtt oda haza hagyja. A' legkülsőbb gyermeknek Krisztián volt a' neve, ki még tsak 15 hónapos volt. Egy darab idő mulva haza tér, és gyermekei felől tudakozódik. Ersébet, e' volt a' másiknak a' neve, jelenlétével felelt Anna helyett; Kristián pedig, úgymond az Aszszony, a' nyugodalomban van. Mind jobban kérdezősködik az ember, úgy hogy utóbbtsak meg kellett vallani az Aszszonynak, hogy Krisztián a' konyhában van. Mindjárt megy a' szegény ember a' konyhába, minden szeget zugot öszve keres, de sohol a' gyermeket nem találja. Megijjed, még egyszer sorba néz mindent; mikor már így se akadna elébe, felnyitja a' szekrényt. Ennek az egyik szegletében lát egy vászonnal beborított tsomót. Hozzá nyúl, hát nedves; megnézi, 's imé gyermekét tartja kezében, de a' ki már meg volt halva. Az ingetskéjén még akkor is látszottak a' véres foltok, jobb lába nem volt meg. E' szörnyü látástól megrémülve így kiált-fel: „mit mivelteél te boldogtalan!“ és tüstént a' Biróhoz szalad. Az aszszonyt befogják; egy darabig semmit sem vall, végre azt mondja; mivel tudta, hogy akár élhel haljonmeg, akár úgy végezzék-ki, de tsak meg kell neki halni; tehát fiának tsombját kikerítette, káposztával megfőzte, és egy részét már meg is otte. A'

törvényes vizsgálók ezen vallásnak környüállásait igazaknak találták. Hanem hogy olyan szegény lett volna, hogy éppen semmi enni valója nem lett volna, abban nem mondott igazat, mert több tyúkokat, egy ketskét, és főzeléket találtak körülötte. Némellyek tehát azt mondták, hogy kábulásból ölte-meg fiát; de arra, hogy valami ilyenformát lehetett volna valaha rajta tapasztalni, tanuk nem voltak, kivévn azt, a' mit némellyek beszéltek felőle, hogy egyszer az embeket az erdőbe akarta kintset ásni küldeni. Az Orvosok ezen utolsó vélcakedésben maradtak, és a' Kir. Prokátor is arra a' részre hajolván, ilyen ítélet hozott: a' bevádolt személynek a' gyilkosság vétkül tulajdoníttatik ugyan; de ő akkor mikor azt elkövette eszén nem volt. Eszerént tehát minden büntetés alól feloldozták, hanem rendeléseket tettek, hogy többé hasonló kábulása alkalmaságával valami illyes dolgot el ne követlessen.

Spanyol Ország.

A' Kadixból e' hónap 2-dikán indult leveleknek panaszos a' foglalatja: — „Hogy az Algiriai pestises 's az Amérikai pusztító hajókat, mellyek az Algirasi öbölben egészszen a' partokig közelíteni mérészlenek, innét elkergethesse Országlószékünk, oly rendeléseket tétett, hogy tüzes golyobisokkal lövöldözzenek reájok. Sok katona tsoportok kiküldettek minden felé a' veszedelemnek leginkább kitétetve lévő vidékekre. Az Orosz hadi hajókat nagy nyúghatatlansággal várják itt mindenek, reménlem, hogy ezeknek megérkezése meg fogja öbleinket az említett kedvetlen látogatóktól tisztítani. A' ni Havannai terhes hajóink, mellyeknek elkésése, mint már említettük, nem kis félelmet kezdett okozni, még máig is meg nem érkezének.

Déli Amerikai plántatartományainkrol már régen semmit nem olvashattunk. Kereskedésünknek régi virágzó állapotja nagyon elhervadt, 's még semmi végét nem látjuk inségeinknek."

A' Madridi újság kiadta azon tiszteknek 's egyéb személyeknek neveiket, a' kik Uj-Spanyol országban (Meksikóban) *Mehoacan* nevű kerületben insurgensek között magokat a' Királyi vezérknél Márztius 6-dika előtt bejelentvén, arról ajánlást tettek, hogy ők a' Királyi botánatnak hasznát akarják venni. A' laistromban elő forduló nevek' száma 32-tőre telik. Egy úgy nevezett General-Lajtnánt, 2 Oberslajtnánt, 3 Kapitány, 4 Alhadnagy, 1 Strázsamester, 19 közember, egy titoknok, 's egy polgári személy találtatnak között.

A' Kadixi kikötőhelyben készen állanak 55000 embereknek elszállítására kívántató hajók; már az eleség fel van rakva, csak az a' hizza, hogy a' sereg felüljön. Még nem írják meghatározva, hogy Amerikának melyik részébe viszik; a' véért sem nevezik.

Minár ol azolta, hogy a' Meksikói belső vidékekre lett benyomulásáról 's ott történt verekedéseiről irunk, semmi újabb tudósítások nem érkeztek.

Északi Amerika.

Az Északi Amerikai Egygyesült Státusok kezdik használni a' magok hajózási új törvényeket, mellyet ezen esztendőben a' múlt Márztiusi üléseinek végződése felé a' törvényhozó gyűlés meghatározott. Néhány Anglus kereskedő hajókat letartóztatnak kikötőhelyeikben az említett kereskedési törvénynek megsértéséért. Ezen hajók Maderai bort vittek oda, a' melly tehát oly portéka, melly nem Anglus földön termett, következésképpen ezt nem lett volna szabad Anglus

hajón vinni Amérikáka, minthogy az említett törvényben nyilván kifejezetre van, hogy az Egygyesült Státusoknak kikötőhelyeikbe semmiféle idegen hajón semmi idegen országai termést és szerzeményt bevinni nem szabad másnak, hanem csak azon országhol való hajóknak, a' mellyekből valók a' termések és szerzemények.

P r u s s z i a.

Berlin városában 1810-dik esztendőben 2097 házasság történt, ellenben 310 házaspár vált el egymástól, — 1811-ben 362, — és 1812-ben 321, — 1816-ban pedig 286 házaassági elválás, és 2525 házaadás esett. Ha már a' kettőt össze hasonlítjuk egy mással: úgy jön ki, hogy 1810-ben minden hét házassági össze kelés mellett egy elválás történt; 1816-ban pedig 9-mellett 1. Hogy ha pedig a' népességet vesszük fel mértékül, 1810-ben 153,000 lakosai lévén Berlinnek, minden 497-edik emberre; 1811-ben 157,690 ember között minden 456-ra; 1816-ban 178,811 személyek között 625-re esett egy elválás. A' háborus esztendőkhben sokkal kevesebben váltak-el egymástól; mint máskor.

B é t s.

Ő Cs. Kir. Felsége méltóztatott T. Rátki és Salamonfai *Barthodeiszky Károly* urat, a' ki egy ideig a' Soproni Kerületben Honorarius Commissariusi hivatalt viselt, ennek előtte pedig részszertek. Nemes Vas Vármegyének Vice Notarius, és aztán a' Felséges Magyar Kir. Udvari Kantzelláriánál Conceptualis Practicans volt, az ő szép talentomaira, belső tehetségire, köz haszonra törekedő igyekezetére, és szorgalmatosságára nézve, az említett Felséges Udvari Kantzelláriánál Honorarius Coucipistai hivatalra kegyesen felemelni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Mikor a' minap két Hazai Tudósaink t. i. T. *Virág*, és T. *Pethe* Urak Pesten a' Magyar Nemzetnek színe előtt, pompás innepi tzeremoniák között megjutalmaztattak, akkor ezzel annak adódott ellenemondhatatlan tanubizonyosága, hogy a' Magyar Nemzet a' tudományos pallérozódásban sebes lépésekkel megy elő, ugymint a' mellynelj kebelében nem csak ritka tudományos érdemek születnek, de azok meg is jutalmaztatnak. Most pedig egy olyan újsággal van szerentsénk szolgálni, melly hasonló, ha nem nagyobb betsületére válik a' Magyar Nemzetnek. Tudniillik hol kell világo-sabb erősség arra, hogy még a' külső országaiak is megismerik tudományos érdemeinket, mint ez, hogy a' Göttingai Univerzitás, midőn Nov. 1- és 2-dik napjain a' Reformationnak Százados Innepét szentelte, és mind a' két Protestans Felekezetből 13 Tudós Theologusokat Doktori grádussal megtisztelt volna, a' Magyar Országaiak közzül is három tudós férfiakat kiválasztott ezen megtisztelésre, t. i. Eperjesi Ev. Superintendens Főtiszt. *Szontag* urat, továbbá Dunamellyéki Ref. Superintendens Főtiszt. *Bátori Gábor* urat, és végre Debreczeni Theologia' Professora, és Gen. Notarius Főtiszt. *Buday Esaiás* urat.

Budáról Dec. 18-dikán. — Mélt. Szalai Báró *Barkóczy István* ö N.gát, a' Törvényes dolgokban való jártasságára, és arra nézve, hogy Tek. Liptó's Trentsin Vármegyéknek Örökös és Valóságos Fő Ispánnya Nagy Méltóságú Gróf *Illésházy István* ö Exc.jának vezérlése alatt ez utolsóbb Tek. Vármegyében 3 esztendőig viseltt Vice Notariusi hivatalában elegendő alkalmatossága volt ma-

gát a' felsőbb törvényes hivataloknak folytatására elkészíteni, a' Nagy Szombathi Districtualis Táblának tiszteletből való Assessorává méltóztatott Felsőges Urunk kegyelmesen kinevezni.

A' Buda's Pest városai között a' Dunán eddig volt hidat, mint minden esztendőben szokták fagy beállás előtt, éppen tegnapi felszedték, és most már a' tavaszig csak tsónakok, és kompok által fog fennállani a' két városok közt a' közösülés.

Szólóknokról Dec. 4 - dikén. Hogy melly igen száll naponként minden élelemre tartozó dolgoknak, kiváltképpen pedig a' gabonának árra lefelé, azt a' közelébb múltt, Katalin napi ketskéméthi Vásáron eléggé lehetett tapasztalni. Alig veheti reá magát az ember, hogy elhídjje, pedig bizonyos, hogy a' Buzának vékája ($\frac{1}{2}$ Pos. Mérő) 4 forinton; a' kukoritzának vékája 2 forinton; az árpájé 25 garasokon ment. Már ha azt az inséget elfelejtjük is, melly ezen maholnap lefolyó esztendőnek derekán uralkodott, ha mondom, ezt a' szerentsétlen állapotot egészen kivetjük is gondolatunkból: még is úgy kell itélnünk, hogy az nem drágaság, mikor egy köből, vagy is két Posoni Mérő Arpát 5 forinton lehet venni. A' Szalonnának Mázsája először 60, azután pedig 50 forinton is kelt. Ez a' mindenképpen kívánatos, és örvendetes dolog azomban, éppen nem kedves azoknak, a' kik áratás után drágáiban szedték a' gabonát, mint p. o. itt körülöttünk 22 forinton vették a' Buzának köb-lét, most pedig 14 forinton szívesen oda adnák, de így sem veszi senki. Közön-ségesen csak az a' panasz hallik mindenfelé, hogy szük a' pénz. Hanem csak túrjunk és várjunk, nem eshetik-meg minden gyszerre.

Pest Dec. 17-dikén. — A' mit a' közelebbi Kurirban egy 14 esztendőös leánynak agyonlövéséről az oda való újságlevelekből egy két szóval említettünk, azt most így igazítják-meg az onnét érkezett újságok. Az egész szerentséltenség inkább gyermeki nyughatatlanságból, vagy pajkosságból, mint indulatból és haragból történt, így p. o. Dec. 9-dikén bizonyos háznál útasok voltak szállva. Ezek pistolyokat kitétték az asztalra, 's ott hagyták. Egy 8 esztendőös gyermek meglátván a' pistolyt kezébe veszi, és forgatja azt. A' szolgáló éppen a' szobában volt a' gyermekkel, és meg lehet hogy vagy megintette vagy külömben inderkedett vele, elég az hozzá hogy a' fiú a' szolgálót megakaráván ijeszteni, feléje erányozza a' pistolyt, vakában a' sárkányát meg is találja billenteni, hát a' szolgáló csak lerogyik. Hasán a' golyobis keresztül ment, 's minden orvosi segedelem mellett is megholt.

E r d é l y.

Székelyföldről, Batzonból Nov. 26-dikán: —

Azon szomorú hír, mellyel *Hermine* Császári Királyi Herczegasszszonynak véletlen halála egész Magyar Országot betölve elérkezett a' Monárchia ezen szélő határaitra is, mellyeken a' vitéz Székely nemzet van megtelepedve. Mély megilletődéssel vette ezen Fejedelmihez mindenkor hív nép, de kívált annak azon Vallást tartó réeze, melyhez számlálta magát a' boldogult Hertzegasszszony is — a' gyászos Tudósítást. Hogy pedig a' szivbéli köz bánat a' tárgy nagyságához méltó, külső szent. czeremoniák által is még nyilvánóságosabbá tétessen, Mélt. Gróf *Mikó György* úr mint a' Háromszéki Ecclesiák Fő Curátora, a' folyó November' 16-dik napját *Hermine* Cs. K. Herczegasszszony halotti Innep napjává rendelte.

Ezen Vallás és emberszerető nemes lelkű Grófnak bölts elintézésénél fogva, a' nevezett napon, minden Megyékben a' haragok háromszor megvonattak, hogy egyik vidék a' másiknak vissza hangoztassa a' méltó bánatot!

A' fényesebb szomorú szent czeremoniáknak végben vitele pedig, a' Kézdi-Orbai-Sepsi- és Erdővidéki nagy Esperestségek mostani anya Ecclesiaira u. m. K. Vásárhelyre — Zabolára — S. Szent Győrrre, és Közép Ajtára határozottatott.

Mind ezen Fő Megyék templomaiban egy egy az épület magosságához mérsékelt 's minden szomorú jelekkel felékesített Castrum Doloris volt felállítva. A' fekete szőnyegekkel bevont Cathedrák, Chorusok, és Orgonák — komor buzgóságot öntöttek mindennek szívébe, a' ki csak a' szent helyek küszöbén belépett. A' rendkívül nagy számmal egybe gyülekezett minden rendű és vallásu halgatók, kiknek ábrázattyonon az igaz szomorúságot, és egyenes részvételt nyilván lehetett olvasni, még szentebb tüzre gerjesztették azon 8 Praedikátorokat, a' kik halotti szomorú tanítások tartására ki voltak vállasztva. Hogy pedig ezen halotti Innepnek annál nagyobb diszt, és méltóságot lehessen adni, a' fenn nevezett Fő Curátor úrnak hivatalos megtanulására, és a' Regiment Kormányok barátságos készségénél fogva mind a' négy nevezett helyeken ki volt rukkolva egész katona Parádéba a' 2-dik Székely gyalog Regimentnek egy egy Compániája, és a' Székely Huszároknak egy egy Osztalékja. A' Castrum Dolorisokat 12 fegyveres gyalog katonák tartották körül fogva az első Predikáziók alatt; kiket azon szempillantásba midőn a' második actorok a' szent székbe felléptek, ugyan annyi számú Huszárok váltották-fel. Az egész Gyalog és Huszár Tiszti Corpus megjelent részenként a' szomorú tiszte-

letnek egy- vagy más helyén és részt vett azon gyászos Pompából mellyen tisztelte a' Székely nemzet az elfelejtethetlen *Hermine* holdog emlékezetét! melynek végzésével az Erdővidéki gyalog és Huszár Tiszti Chort — a' Belső és Secularis Státuson lévő több úri személyeket azirt Gróf úr Nagyajtán egy szép ebéddel traktálta.

Krumpliból való Papiros.

Mire nem hasznáják még azt a' minden Növevényeknek Koronáját, a' Krumplit, melly olly sokszor paizsúl szolgált már sok ezer nyomorusaghan lévő embereknek az éhel halás ellen, mikor más kenyérnek való elfogyott? Drága süteményeket, keményítőt 's a' t. készíteni belőle már nem újság. De azt, hogy még papiros is kikerüljön belőle, ugyan kigondolta volna? Azomban Frantzia országban ennek lehetőségét egy Fábrikás mostanában minden kétségen kívül megmutatta. Ugyan is ő maga a' Krumplinak megtisztított bőlől olyan durva erős papirost készített, mellyet pakkolásra igen jól lehet fordítani. Írópapirost ugyan még eddig az ideig belőle nem tsinált; de erősen hiszi, hogy ez sem lehetetlen. Már ha erre valósággal rámenne, és ha azután ezt a' krumpliból való írópapirost úgy tudná tsinálni, hogy ez megehető lenne: meg kell vallani, hogy igen különös előre való gondolatokra adna alkalmatosságot. Ekkor ugyan is az Archivumok egyszersmind szükségbensegítő életes-tárházok, és a' Lipsiai Könyves vásárok egyszersmind Életesvásárok lennének. De jaj lenne bezzeg sok ditsősséget szomjuhozó Tudósnak; mert p. o. sők fűzfa Poétának magának kellene a' verseit megemészteni. Más részről pedig

valamelly Munkának sokkal több Előresztetői lennének; mivel a' kiadott pénz egészen kárba nem veszne. A' Könyváros boltokban egy munka sem lenne makulaturává: A' Recensensek ekkor ilyen forma itéletet írnának a' könyvek eleire: Ez a' munka semmit sem ér, mindazáltal jó ízű. Átallyaban igen nagy felfordulás származna belőle a' világon.

J e l e n t é s.

A' most mindjárt ránk virradó új, vagy 1818 dik esztendőre egy szép Chronologiai Emlékeztető-pénn készült. Formájára nézve nagyobb mint egy tallér, materiája pedig finom ezüst. Egyik oldalán az 1818 szám van, a' Világ négy sarkairól fűvő szeleknek kiabrázolásával, mellyeket egy kúgyó, mint az időnek képe kerit körös körül. Más oldala az esztendőnek négy részeit adja elő különös képekben. Ezek a' külső minéműségeit illetik az említett pénnnek, mellyeknél fogva az a' szemet gyönyörködteti; de hasznos tulajdossága is van annak; mivel Kalendarium gyanánt is szolgálhat, fel lévén rajta a' név- és innep napok, úgy szinte a' Hold- és Esztendő fertályok jegyezve. Igen szép Karátsonyi, vagy új esztendei ajándék lenne belőle. Izlés, munka, materia mind a' legszebb mértékben egyesítve vagynak benne. Az árra szép tokkal együtt 20 forint Váltó Czedula. Lehet kapni Posonban az ide való Német újság' Hivatalánál, *Weber Simon Péter* urnál 's fiánál, Bétsben pedig az alabbirtnál

Kern Jósef,

polgári Araay- és Ezüstműves, Boltja van a' Kohlmarkton a' Lord Wellingtonnál 268száma alatt.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czedulában: —

Dec. 19 dik napján 302 $\frac{1}{2}$ — 20-dikán 302 $\frac{1}{2}$ — 22-dikén 301 — forintot.

* * *

A' jövő pénteken a' nagy innep miatt nem küldhetünk újságot.